

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Природничий факультет
Кафедра географії та методики її викладання

Дипломна робота
магістра

**з теми: Територіальна організація елементів виробничої
інфраструктури у складі підприємств зернопереробного циклу (на
прикладі Кам'янець-Подільської філії ПрАТ «Райз-Максимко»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи Geob1-M17
спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
за освітньою програмою Географія
Шуляк Світлана Олександрівна

Керівник:
Рибак І. П., кандидат географічних наук, доцент

Рецензент:
Придеткевич С. С., кандидат географічних наук,
старший викладач

Кам'янець-Подільський – 2018 року

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ У ВИКОРИСТАНІ МЕТОДУ ЕНЕРГОВИРОБНИЧИХ ЦИКЛІВ У ЕКОНОМІЧНІЙ ГЕОГРАФІЇ.....	5
1.1 Сутьність енерговиробничого циклу в економіко-географічних дослідженнях (на прикладі агропромислових циклів).....	5
1.2 Огляд літератури з проблеми функціонування агропереробних циклів виробництва.....	12
1.3 Методика картографічного моделювання землеповязаних виробництв землеробного циклу.....	14
РОЗДІЛ II. ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНІ І СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ І ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА СИРОВИННУ ТА ПЕРЕРОБНУ ЛАНКИ ЦИКЛУ.....	29
2.1 Аналіз природних чинників, що впливають на функціонування виробництва.....	29
2.2 Аналіз суспільних чинників, які визначають перелік виробничих процесів.....	43
РОЗДІЛ III. ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ВИРОБНИЦТВ У СКЛАДІ ЗЕРНОПЕРЕРОБНОГО ЦИКЛУ.....	46
3.1. Напрями підвищення ефективності виробництва зерна та фактори забруднення навколишнього середовища.....	46
3.2. Виробничо-технологічне обслуговування виробництв переробної ланки циклу.....	50
3.3. Елеваторно-складські потужності та їхній вплив на функціонування досліджуваного циклу.....	53
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ	

Вступ

Результативність роботи підприємства залежить не тільки від рівня організації основного виробничого процесу, а й від господарств і служб, які створюють умови для ефективного функціонування основного виробництва. За умови постійного вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства, збільшення інтенсивності робочого навантаження на його основні фонди дедалі більшого значення набувають проблеми раціональної організації допоміжних і обслуговуючих процесів, тобто розвитку інфраструктури підприємства.

Інфраструктура підприємства – це комплекс цехів, господарств і служб підприємства, що забезпечують його нормальну роботу. Розрізняють інфраструктуру виробничу і соціальну.

Виробнича інфраструктура підприємства – це сукупність підрозділів, які безпосередньо не беруть участі у створенні основної продукції, але сприяють роботі основних цехів, та створюючи необхідні для цього умови. Виробнича інфраструктура залежить від галузі, типу та масштабу виробництва.

Соціальна інфраструктура – це сукупність підрозділів підприємства, які забезпечують задоволення соціально-побутових і культурних потреб працівників.

Актуальність теми: Складна та неоднозначна трансформація суспільних відносин, що відбувається на сучасному етапі економічного розвитку України, вимагає перебудови структури господарського комплексу з тим, щоб максимально задовольнити потреби людей у споживчих товарах і різноманітних послугах.

Основна мета даної дипломної роботи полягає у дослідженні особливостей функціонування зернопереробного циклу на території України. Поставлена мета обумовила необхідність вирішення ряду взаємопов'язаних **завдань**, а саме:

1. Розглянути теоретичні та методологічні положення енерговиробничих циклів у економічній географії;
2. Дослідити природно-географічні умови і фактори, що впливають на функціонування виробництва;
3. Дослідити соціально-економічні чинники, які визначають перелік виробничих процесів.

Об'єктом дослідження магістерської роботи є виробнича інфраструктура у складі підприємств зернопереробного циклу.

Предметом магістерської роботи є особливості функціонування обслуговуючих видів діяльності в структурі досліджуваної філії американського приватного акціонерного підприємства «Райз-Максимко».

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота викладена на 61 сторінках машинописного тексту та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який містить 27 найменування та додатків.

ВИСНОВКИ

Стан сільської місцевості України є наслідком трансформаційних процесів, що відбулися в економічній системі господарювання. Занепад села і зниження життєвого рівня сільських мешканців спричинені змінами в організаційно-правових формах господарювання, у структурі й спеціалізації аграрного сектора, а також під впливом кон'юнктури зовнішніх ринків і активізації експорту вітчизняної сільськогосподарської продукції. Через істотні прорахунки в процесі становлення ринкових відносин було зруйновано значну частину матеріально-технічної і виробничої бази сільського господарства, що призвело до негативних наслідків у сільській місцевості. Великий спад виробництва, занепад соціальної сфери, безробіття зумовили загострення демографічної ситуації, посилення міграції.

Розвиток агрохолдингів, їх орієнтація на отримання максимальних прибутків призвели до корінних змін у спеціалізації сільського господарства, його спрямування на виробництво високоефективних, переважно зернових і технічних, культур, ґрунтовиснажливе землегосподарювання. Внаслідок цього істотно погіршилася екологічна ситуація у сільській місцевості, накопичені агрохолдингами ресурси використовуються для розширення власного виробництва, а не для потреб села, триває безробіття. Відсутність медичного обслуговування, скорочення навчальних та дитячих дошкільних закладів, незадовільне транспортне обслуговування спричинили звуження сфери життєдіяльності сільських мешканців, знецінення людського капіталу, зниження мотивації до праці на землі і, як наслідок, – депопуляцію, міграційний відтік населення, скорочення сільських поселень.

Для переважної більшості сільських мешканців основною сферою прикладання праці і засобом виживання є особисті селянські господарства. Незважаючи на кризовий стан, сільська місцевість і сільське господарство залишаються нині опорою української економіки, одним із основних напрямів експортної діяльності, важливою сферою інвестиційної привабливості України.

Вирішення проблем розвитку сільської місцевості, її виходу з депресивного стану потребує комплексного підходу, ефективної регіональної політики, спрямованої на розроблення системи заходів, включаючи всі рівні впливу:

- вдосконалення законодавчих і правових норм економічної системи господарювання з позицій розвитку сільської місцевості, враховуючи її економічну, соціальну, екологічну, розселенську складові;
- підвищення економічної ефективності АПК, вдосконалення структури і спеціалізації сільського господарства з метою посилення статусу України як світового виробника продовольства і забезпечення розвитку сільської місцевості;
- формування системи державної підтримки аграрної галузі, особливо розвитку фермерства;
- розроблення механізмів обмеження розвитку агрохолдингів, спрямування частини їх прибутків на розвиток сільської місцевості;
- істотне підвищення рівня зайнятості сільського населення шляхом диверсифікації сільської економіки, розвитку бізнесу, малого підприємництва, маркетингу та логістики;
- розвиток соціальної сфери, підвищення рівня життя сільського населення для запобігання його міграційного відтоку;
- формування сфери підтримки розвитку людського потенціалу на селі з метою раціонального використання місцевих трудових ресурсів, впровадження нових технологій, зменшення ручної праці;
- підвищення рівня екобезпеки земельних ресурсів і екологізації сільськогосподарського виробництва.

Переробка та зберігання зерна є особливою умовою забезпечення продовольчої безпеки країни. Потреба у переробці зерна впливає із того, що саме по собі зерно рідко виступає товаром для кінцевого споживання (тільки фуражне зерно, а також зерно насіннєве). Потреба ж у його зберіганні визначається сезонністю його вирощування і тривалим споживанням. Окрім

цього, в процесі зберігання та переробки зерна над ним здійснюються операції, пов'язані із покращенням якості продукту – підсушуванням, очищенням, дезинфікуванням, калібруванням (для кукурудзи) тощо.

Потреба у покращенні організації системи управління зернопереробних підприємств та підприємств, що займаються зберіганням зерна викликана складними умовами їх господарювання, зумовленими нестабільністю сировинної бази та державною політикою у даній сфері, яка є досить специфічною.

Досліджуване підприємство ТОВ «Райз-Максимко» є великим регіональним підприємством яке надає послуги зі зберігання, акумулювання і переробки зерна. Вона характеризується досить високим рівнем ресурсного та матеріально-технічного забезпечення, яка, до того ж постійно оновлюється. Управління підприємством здійснюється відповідно до чинного законодавства і умов ведення бізнесу, організаційна структура – функціональна.

Підприємство характеризується високим рівнем залежності від зовнішнього середовища, яке є досить насиченим і конкурентним. В таких умовах, досягнення високого рівня ефективності управління є одним із головних завдань менеджменту. З метою покращення організації управління та її окремих аспектів на досліджуваному підприємстві пропонуємо вжити наступних заходів:

- забезпечити високий технічний рівень обладнання шляхом регулярного проведення технічного обслуговування, планових ремонтів;
- забезпечити зернопереробні потужностей сировиною шляхом досягнення відповідних домовленостей із сільськогосподарськими виробниками та іншими учасниками ринку зерна;
- забезпечити постійне оновлення матеріально-технічної бази підприємства за рахунок придбання найновіших технологій і розробок в галузі;

- покращити фінансово-економічну ситуацію на підприємстві за рахунок оптимізації оборотних засобів та збалансування взаємовідносин із бюджетом;

- вдосконалити логістичні процеси на підприємстві з метою забезпечення повного узгодження логістичних операцій та зниження собівартості послуг;

- оптимізувати організацію управління на підприємстві за рахунок вжиття комплексу заходів, заснованих на концепції тотального управління якістю та загальних принципів управління;

- забезпечити здійснення інноваційних заходів на підприємстві, як одного з ключових інструментів у конкурентній боротьбі;

- забезпечити високу ефективність кластера і узгодженість інтересів його учасників за рахунок єдиного координаційного центру управління, а також глибокої переробки зерна та його відходів.

Окрім названих, значні резерви підвищення організації управління на підприємствах по зберіганні та переробці зерна на ТОВ «Райз-Максимко» криються в суворому дотриманні режиму економії при використанні матеріально-грошових, засобів у процесі використання товарно-матеріальних цінностей, обладнання, виробництва продукції.

Зважаючи на все вище сказане, перспективний розвиток підприємств з переробки сільськогосподарської продукції передбачає удосконалення організаційної структури управління, в першу чергу завдяки модернізації організаційних відносин, зміни концептуальної парадигми управління та досягнення високої ефективності управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абмарян О. А. Главные морские порты Украины / О. А. Абмарян. – Одесса : Маяк, 1993. – 163 с.
2. Агропромислове виробництво України (1990-1997). – Київ : ІАЕ УААН, 1997. – 436 с.
3. Акимов А. В. Мировое население: взгляд в будущее А. В. Акимов. – М.: Наука, 1992. – 199 с.
4. Алаев А. Б. Социально-экономическая география: понятийно-терминологический словарь / А. Б. Алаев. – М.: Мысль, 1983. – 350 с.
5. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / за ред.: М. В. Присяжнюка та ін. – Київ : ННЦІАЕ, 2011. – 1008 с.
6. Алымов А. Н. Производительные силы: проблемы развития и размещения / А. Н. Алымов. – М.: Экономика, 1981. – 288 с.
7. Анализ и прогнозированное развитие экономики региона / за ред. Н. Г. Чумаченко. – Киев: Наук. думка, 1991. – 226 с.
8. Андрійчук В.Г. Надконцентрація агропромислового виробництва і земельних ресурсів та її наслідки / В. Г. Андрійчук // Економіка АПК. - 2009. -№ 2. – С. 3-9
9. Быстров Г.Е. Правовые проблемы земельной и аграрной реформ в зарубежных странах: теория, практика, итоги, перспективы / Г. Е. Быстров. – Минск: БГЭУ, 2001. – 211 с.
10. Вебер А., Теорія розміщення промисловості / А. Вебер. – Львів, 1926.
11. Волошин Р. В. Ключові аспекти завершення земельної реформи в Україні / Р. В.Волошин // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених — Перспективні напрямки розвитку галузей АПК і підвищення ефективності наукового забезпечення агропромислового виробництва (Тернопіль, 18-19.09.2013). – Тернопіль: Крок, 2013. – С. 148-150

12. Волошин Р. В. Особливості конкурентного середовища зернового ринку // Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу України» / Р. В. Волошин. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – С. 62-65.
13. Галушко В. П. Виробнича економіка: навч. посібник для підгот. фахівців у аграрних вищих навч. закл. / В. П. Галушко, Г. Штрюбель – Вінниця : Нова Книга, 2005. – 400 с.
14. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2016 рік. – Київ : ТОВ «Алефа», 2016. – 300 с.
15. Діброва А. Д. Державне регулювання сільського господарства: теорія, методологія, практика / А. Д. Діброва. - Київ : ВРД «Формат». – 2008. – 448 с.
16. Дорош Й. М. Розвиток земельних відносин та системи землекористування в Україні: теорія, методологія і практика : [монографія] / Й. М. Дорош – Київ : ВІПОЛ, 2012. – 252 с.
17. Донець А. О. Удосконалення технології вирощування ріпаку озимого в умовах півдня України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.с.-г.н. : спец. 06.01.09 «Рослинництво» / А. О. Донець. – Херсон, 2013. – 20 с.
18. Зінчук Т. О. Європейська інтеграція: проблеми адаптації аграрного сектора економіки: монографія // Ін-т економіки та прогнозування НАНУ / Т. О. Зінчук. – Житомир: ДВНЗ, 2008. – 384 с.
19. Нагирна В. Економико-географические исследования агропромышленных комплексов в Украинской ССР / В. Нагирна, С. Малюк. – Киев, 1990. – 147 с.
20. Нагирная В. П. Сельское хозяйство и экологическая ситуация территории // Проблемы комплексного развития территории. / В. П. Нагирная. – Наукова думка, 1994. – С.4853.

21. Нагірна В. Суспільно-географічні дослідження АПК України: трансформації і перспективи // Матеріали міжнародного наукового семінару «Львівська суспільно-географічна школа у національному і європейському вимірах» / В. Нагірна. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – С. 179-186.

22. Мацибора В. І. Економіка сільського господарства: підручник / В. І. Мацибора. – Київ: Вища школа, 1994. – 415 с.

23. Мельник Л. Аграрне виробництво в аспекті форм власності й господарювання / Л. Л. Мельник // Агросвіт. – 2010. – № 24. - С. 7-11.

24. Мельничук С. Л. Технологічні та екологічні особливості формування продуктивності ріпаку озимого в Правобережному Лісостепу України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. с.-г. н. : спец. 06.01.09 «Рослинництво» / С. Л. Мельничук. – Київ, 2013. – 20 с.

25. Наукові основи агропромислового виробництва в зоні Лісостепу України / за ред. В. М. Зубця. – Київ : Логос, 2004. – 776 с.

26. Рябчик І. В., Галушко В. В. Нові підходи до аналізу ефективності сільськогосподарських підприємств / І. В. Рябчик, В. В. Галушко // Економіка АПК : міжнародний науково-виробничий журнал. – 2004. – № 3. – с. 101-108.

27. Худолій Л. М. Економічний механізм формування та функціонування ринку зерна в Україні: [монографія] / Л. М. Худолій. – Київ. : ІАЕ, 1998. – 211 с.